

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

27 januari 2026

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Startnotitie voor het opstellen van het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 3.0 (pMIEK 3.0) Zuid Holland

Advies

1. Vast te stellen de startnotitie voor het opstellen van het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 3.0 (pMIEK 3.0) Zuid Holland
2. Vast te stellen de GS brief aan PS over de startnotitie pMIEK 3.0 Zuid Holland.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de startnotitie pMIEK 3.0 Zuid Holland.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

- Startnotitie opstellen pMIEK 3.0 Zuid-Holland
- GS brief aan PS - startnotitie pMIEK 3.0 Zuid-Holland

1 Toelichting voor het College

Het energiesysteem, waarin de energie-infrastructuur zorgt voor het transporteren van energie, gaat de komende 25 jaar sterk veranderen door het gebruik van andere energiebronnen. Minder gebruik van fossiele bronnen, meer gebruik van schone bronnen zoals warmte uit de bodem of elektriciteit uit zon of wind. Dit vraagt naast betere benutting van bestaande energie-infrastructuur, om aanpassing, uitbreiding of nieuw aan te leggen energie-infrastructuur.

Op dit moment loopt in Zuid-Holland de aanleg van elektriciteits-infrastructuur achter op de energievraag op piekmomenten, waardoor in grote delen van de provincie netcongestie is afgekondigd. Dit remt de ontwikkeling van duurzaam wonen, werken en reizen in de provincie.

Naast het oplossen van de huidige congestie, is het belangrijk om aanhoudende netcongestie in de toekomst te voorkomen. Ver vooruitkijken en verkennen welke toekomstige energie-infrastructuur nodig is, is daarvoor belangrijk. Er is dan meer tijd om randvoorwaarden voor de aanleg van de energie-infrastructuur te onderzoeken en in te richten, zoals het reserveren van ruimte. Maar ook om energievraag of -aanbod te sturen op plekken waar bijvoorbeeld de aanleg van energie-infrastructuur niet mogelijk is of onrendabel blijkt.

Om het energiesysteem toekomstbestendig te maken is een samenwerking ingericht rondom het energiesysteem in Zuid-Holland. Deze bestaat uit 3 sporen:

- Spoor 1: Sneller bouwen
- Spoor 2: Beter benutten en slimmer maken
- Spoor 3: Integraal programmeren van het energiesysteem

Deze startnotitie gaat over de derde iteratie van het proces van integraal programmeren (spoor 3) van het regionale energiesysteem in Zuid-Holland gedurende de periode 2026-2027. Bij integraal programmeren ligt de focus voor de ontwikkeling van het energiesysteem op de (middel)lange termijn. Het proces van integraal programmeren is ontwikkeld om het energiesysteem voor 2050 in samenhang met andere beleidsopgaven te ontwerpen, plannen en benodigde keuzes inzichtelijk te maken. Het eindresultaat is het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat 3.0 (pMIEK 3.0). In de twee voorgaande iteratie zijn respectievelijk een pMIEK 1.0 (2023) en pMIEK 2.0 (2025) opgeleverd. Deze startnotitie is geen onderdeel van de herziening van het provinciaal omgevingsbeleid, het pMIEK 3.0 kan input zijn voor een volgende herziening.

De ontwikkeling van integraal programmeren op basis van voorgaande iteraties

Het pMIEK ontwikkelde zich in afgelopen iteraties van een verkennend en kennisopbouwend instrument tot een richtinggevend kader voor de ruimtelijk-energetische ontwikkeling van de provincie.

In de eerste iteratie lag de focus op kennisontwikkeling van het energiesysteem, het inrichten van de samenwerking met partijen die verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van het energiesysteem en het prioriteren van met name elektriciteitsinfrastructuur. Er is een start gemaakt met programmeren door het verkennen van energieclusters waarin zowel energetische als ruimtelijke systeemontwikkelingen samenkomen.

In de tweede iteratie is de volgende stap gezet in het programmeren van het energiesysteem met het

opstellen van een toekomstbeeld op basis van leidende principes en structurerende keuzes. Enkele grote systeemkeuzes (o.a. gebruik van warmte versus elektrificatie van de warmtevraag) zijn gekwantificeerd op basis van een mogelijk eindbeeld in 2050. Hiermee is een stevige inhoudelijke basis gelegd en is de pMIEK projectenlijst herzien.

Aanpak voor opstellen pMIEK 3.0

De derde iteratie integraal programmeren gaat door op de ingezette ontwikkeling in voorgaande iteraties en bouwt voort op de stevige inhoudelijke basis die is gelegd met het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050 en het pMIEK 2.0. De focus van deze iteratie ligt op het programmeren van het energiesysteem in samenhang met de ruimtelijke en sectorale planvorming voor energievraag en -aanbod in de periode 2035-2050 en minder op het prioriteren van energie-infrastructuur projecten op de korte termijn (tot 2035).

Het doel is om de strategische inzet (kansen en belemmeringen) vanuit het toekomstige energiesysteem in te brengen bij andere beleidsopgaven, en andersom om toekomstige mogelijkheden, belemmeringen en kansen vanuit ruimtelijke planvorming mee te kunnen nemen bij keuzes voor investeringen in het toekomstige energiesysteem. De inzichten uit het pMIEK 3.0 vormen input voor onder andere de integrale gebiedsuitwerking van het ruimtelijk voorstel.

Vanuit deze ontwikkeling is het proces van integraal programmeren deze iteratie als volgt ingestoken:

- Het bevat geen herziening van het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050.
- Bevat een actualisatie van de concrete en verkennende projectenlijsten uit pMIEK 2.0, geen inhoudelijke heroverweging op basis van het afwegingskader. De focus ligt op het doorontwikkelen van de lange termijn projecten op de onderzoeks- en actieagenda.
- Bevat een verdere uitwerking en regionalisering van de structurerende keuzes uit het Toekomstbeeld per RES-regio.
- Ontwikkelt een methodiek voor een gebiedsgerichte uitwerking waarin onderzocht wordt hoe energie-infrastructuur zich ontwikkelt in samenhang met andere gebiedsontwikkelingen. Denk bijvoorbeeld aan het combineren van netverzwaring met geplande woningbouwlocaties. Het doel is om strategische keuzes en randvoorwaarden voor het energiesysteem te bepalen, zodat deze op de juiste tafels kunnen worden ingebracht.
- Een gebiedsgerichte uitwerking vindt plaats voor een aantal nader te bepalen gebieden in afstemming met gemeenten en RES-organisaties.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag exclusief BTW	: €500.000 Zie toelichting*
Programma	: De kosten worden gedekt binnen Ambitie 3 - Schone energie voor iedereen. Beleidsprestatie 3.1.5. Duurzaam Energiesysteem
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

* Voor de provinciale inzet in het kader van het toekomstbestendig maken van het energiesysteem ontving de provincie in 2024 en 2025 een bedrag van in totaal €8.471.970 via de CDOKE regeling (tijdelijke regeling Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid). Deze middelen mogen tot en met 2027 ingezet worden. Vanaf 2026 stelt het rijk een brede doeluitkering van ruim 6.3 mln euro beschikbaar voor de Energietransitie, hieruit wordt onder andere dit traject om te komen tot het pMIEK 3.0 gedekt. Voor 2026 werken er ca. 5 fte aan het opstellen van het pMIEK 3.0. Deze personele lasten worden gedekt in het arbeidscapaciteitsplan 2026.

Daarnaast is in de lopende begroting een bedrag van ca. €500.000 opgenomen voor advieskosten en externe inhuur.

Juridisch kader

Er worden geen juridische verplichtingen aangegaan. Wel vindt er na de totstandkoming van het pMIEK 3.0 een doorwerking plaats van concrete projecten met een pMIEK-status in de investeringsprogramma's van de netbeheerders.

2 Voorafgaande besluitvorming

In januari 2022 is door het IPO Bestuur op basis van het advies van de BAC besloten om als provincies een actieve rol te nemen bij het integraal programmeren van de regionale energie-infrastructuur. Vervolgens heeft minister Jetten de provincies gevraagd om een provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK) op te stellen, om steviger de regie te pakken bij de ontwikkeling van de regionale energie-infrastructuur in samenhang met de ruimtelijke en sectorale planvorming. Op koepelniveau (IPO) is afgesproken om 2-jarlijks de cyclus van integraal programmeren te doorlopen en een nieuwe versie van het pMIEK op te leveren. Het pMIEK 3.0 moet definitief en vastgesteld opgeleverd zijn op 1 maart 2027¹.

In juni 2023 heeft GS Zuid-Holland het eerste rapport pMIEK 1.0 Zuid-Holland 2023 vastgesteld (PZH-2023-835105022). In de tweede iteratie heeft GS Zuid-Holland in oktober 2024 het Toekomstbeeld Energiesysteem Zuid-Holland 2050 (PZH-2024-861671632) vastgesteld. Hierin zijn leidende principes en structurerende keuzes voor de ontwikkeling van het toekomstig energiesysteem geformuleerd. Gevolgd door vaststelling van het pMIEK 2.0 in maart 2025 (PZH-2025-869403674), met daarin de lijst van energie-infrastructuur projecten die van bovengemiddeld maatschappelijk belang zijn.

3 Proces

De startnotitie is opgesteld door de werkgroep integraal programmeren waarin de netbeheerders die actief zijn in Zuid-Holland (Tennet, Stedin, Liander, Westland Infra) vertegenwoordigd zijn. Als basis voor de startnotitie is het proces van integraal programmeren gebruikt uit de MIEK-handleiding samen met de oplegger 'Aanbevelingen: Van pMIEK 2.0 naar pMIEK 3.0' (november 2025), welke zijn opgesteld door het landelijke Samenwerkingsprogramma Integraal Programmeren, bestaande uit o.a. het Rijk, VNG, IPO en Netbeheer Nederland. Ook zijn de evaluatiepunten vanuit de werkgroep en de stakeholders bij het opstellen van pMIEK 2.0 meegenomen.

Intern heeft afstemming over de concept startnotitie plaatsgevonden met de verschillende opgaven binnen de ambitie Schone Energie voor Iedereen. Speciale aandacht is er geweest voor afstemming met het Statenvoorstel Toekomst Energieopwekking in Zuid-Holland na 2030 (PZH-2025-883684533, besluitvorming in PS gepland op 28 januari 2026) vanwege de samenhang tussen opwek en het totale energiesysteem en de wisselwerking die er tijdens beide processen moet zijn. Daarnaast is intern afgestemd met diverse beleidsopgaven, waaronder ruimte, economie, wonen, land en glastuinbouw en mobiliteit. Provinciale Staten worden geïnformeerd over de startnotitie pMIEK 3.0 Zuid-Holland.

4 Participatie en rolneming

Medeoverheden (gemeenten, RES-organisaties, waterschappen) hebben op ambtelijke niveau middels een webinar de mogelijkheid gekregen om feedback te geven op de concept startnotitie.

¹ Oplegger MIEK-handleiding 'Aanbevelingen: van pMIEK 2.0 naar pMIEK 3.0', opgesteld door IPO, VNG, Netbeheer Nederland en het Rijk, november 2025.

Met partijen vertegenwoordigd in de BO Energieraad (gemeenten, netbeheerders, RES organisaties, warmtebedrijven, PROMO, Gasunie, ministerie van KGG) is de concept startnotitie besproken in de Energieraad van 28 november. De hieruit voorgekomen feedback is verwerkt in het eindconcept.

5 Communicatiestrategie

Communicatie over de startnotitie pMIEK 3.0 Zuid-Holland wordt meegenomen in de berichtgeving rondom het (nog vast te stellen) uitvoeringsprogramma 'Samenwerking op energie-infrastructuur Zuid-Holland' met een nieuwsbericht op de nieuwspagina van de provinciale website over energie-infrastructuur.